

3. Menestyvä kansakunta ei pyri menestykseen

Kansakunnan menestys voidaan määrittää monella eri tavalla. Joidenkin mielestä menestystä kannattaa mitata etenkin taloudellisin keinoin muun muassa bruttokansantuotteen ja ostovoiman avulla. Toisten mukaan menestystä määrittävät tieteen ja taiteen edistysaskeleet tai jopa filosofiset saavutukset. Minun mielestäni menestyvä kansakunta on kuitenkin sellainen, jonka kansalaiset ovat onnellisia, hyvinvoivia, ystävällisiä ja toisiinsa luottavia. Oli miten oli, menestyvää kansakuntaa ei kuitenkaan voi rakentaa pakottamalla. Ihmisiä ei saa väkisin iloisiksi tai terveiksi, eivätkä työllisyys tai syntyvyys nouse, vaikka kansalaisia käskettäisiin menemään töihin tai saamaan lapsia. Edes tavalliselle kansalaiselle etäistä kansantaloutta ei saa parannettua veroja nostamalla, lainaa ottamalla tai investoimalla. Näin suuriin ongelmiin ei voi löytää helppoa tai nopeaa ratkaisua. Jos kuitenkin ongelmia lähdetään ratkaisemaan pakolla, tulee kansakunta historian perusteella kärsimään. Vastaukset suuriin ongelmiin löytyvät syvemmältä yhteiskunnan rakenteista, kuten arvoista ja kulttuurista. Niitäkään ei voi tarkoituksellisesti muokata. Voidaan siis todeta, että menestyneitä yhteiskuntia ei ole rakennettu tavoiteltaessa menestystä. Kansakunnille menestystä on eri aikakausina tuonut muun muassa vapauden, tiedon ja hyvinvoinnin tavoittelu. Jos nämä on onnistuttu saavuttamaan, on usein myös menestystä tullut mukana.

Suomi nähdään nykypäivänä hyvin menestyneenä valtiona. Olemme vuodesta toiseen koko maailman huipulla lähes kaikissa hyvinvoinnin ja kehityksen mittareissa. Suomi on viimeisen vuosikymmenen aikana valittu muun muassa maailman onnellisimmaksi, tasa-arvoisimmaksi, vapaimmaksi ja koulutetuimmaksi valtioksi. Vaikka Suomen talous on 2000-luvulla jäänyt jälkeen muista läntisistä valtioista, voivat suomalaiset silti hyvin ja ovat ennen kaikkea onnellisia. Nykytilanteeseen on päästy yli vuosisadan kestäneen kehityksen tuloksena. Tänä aikana useat sukupolvet ovat epäitsekäästi rakentaneet parempaa yhteiskuntaa huomiseksi. Kansakunnan tulevaisuutta suunniteltaessa pohjana on käytetty arvoja ja moraalia eikä järjetöntä rahallisen tai tilastollisen menestyksen tavoittelua. Suomi 100 -verkkosivuston artikkelissa *Suomi oli 1917 lukutaitoisten luterilaisten vaurastuva maatalousmaa, jonka väestöstä puolet oli alle 25-vuotiaita* (itsenäisyys.fi. Luettu 3.11.2024) kerrotaan juuri itsenäistyneen Suomen tilanteesta tilastojen valossa. Artikkelissa Suomen todetaan olleen muuhun Eurooppaan verrattuna köyhä maatalousvaltio, jossa panostettiin koulutukseen muun muassa oppivelvollisuuslailla ja tasa-arvoon muun muassa sukupuolten välisellä yhtäläisellä äänioikeudella. Nuori valtio ei yrittänytkaan pakotetusti kasvattaa taloutta. Artikkelin mukaan väestöstä lukutaidottomia vuonna 1917 oli enää alle prosentti, mikä oli harvinainen saavutus jopa verrattuna vauraimpiin valtioihin. Suomen nuori ja

kouluttautunut väestö lähti rakentamaan valtiota edistämällä ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa luoden lopulta perustan nykyiselle hyvinvointiyhteiskunnallemme.

Suomi ei ole kuitenkaan ainoa esimerkki kansakunnasta, joka saavutti menestystä epäsuorasti muiden tavoitteiden ja arvojen kautta. Esimerkiksi Yhdysvallat kasvoi maatalousvaltaisesta ja takapajuisesta Ison-Britannian siirtomaasta teollistuneen ja läntisen maailman johtajaksi sadassa vuodessa. Yhdysvaltojen kehitystä ei suinkaan aloittanut tavoite tulla rikkaaksi ja vaikuttavaksi. Yhdysvaltojen perustuslakiin koottiin itsenäistymisen yhteydessä vielä nykypäivänäkin Yhdysvalloissa tärkeitä arvoja, kuten tasa-arvo ja vapaus. Perustuslaissa tärkeänä pidetystä yksilönvapaudesta voidaan johtaa Yhdysvallat taloudelliseksi suurvallaksi nostaneet elinkeinovapaus ja vapaakauppa, jotka mahdollistivat vapaan markkinatalouden.

Huonoja esimerkkejä pakotetusta menestyksestä löytyy historiasta runsaasti. Vaikka Ranskan vallankumous toteutettiin vapauteen, veljeyteen ja tasa-arvoon perustuen kuninkaan autoritäärisesti johtamaa aatelista vastaan, ei talonpoikien ja kaupunkiporvareiden vallankaappauksesta seurannut pysyvää menestystä ja muutosta. Vallankumouksessa menttiin liian pitkälle, kun vanhasta yritettiin etäännyttää pakonomaisesti. Jopa kalenterit pyrittiin saamaan pois kirkon vaikutusvallasta muuttamalla pyhäpäivä keskelle viikkoa ja vaihtamalla lomat pois kristillisistä juhlapäivistä. Lopulta hyvin aikein alkanut kansanliike päättyi ylenpalttiseen verenvuodatukseen, jossa niin vanhaa ylimystöä kuin vallankumouksen mukana valtaan nousseita johtajia teloitettiin mieltimättä asiaa sen kummemmin. Vallankumous toi siis Ranskalle kaikkea muuta paitsi menestystä, kun lopulta Napoleon vielä hävisi suuret sotansa ja Ranskaa rangaistiin ankarasti. Menestystä ei myöskään tullut yli vuosisata myöhemmin, kun 1900-luvun loppupuolen kommunistiset valtiot yrittivät uudistaa taloutta ja yhteiskuntaa erilaisilla ohjelmilla. Naapuristamme Neuvostoliitosta tutuksi tullut viisivuotissuunnitelma johti lopulta Neuvostoliiton talouden romahtamiseen, kun se ei pystynyt kilpailemaan lännen vapaiden markkinatalouksien kanssa. Myös Kiinassa 1960- ja 1970-luvuilla tapahtuneen suuren harppauksen ja kulttuurivallankumouksen seurauksena talous ei uudistunut, vaan jopa kymmeniä miljoonia menehtyi nälänhädän ja vainojen seurauksena.

Maailmassa on oltava joitakin valtioita, joissa tarkat suunnitelmat ja määrätietoiset ohjelmat ovat kovan työn seurauksena luoneet menestyneen kansakunnan. Tämä on osittain totta, sillä muun muassa Etelä-Korea ja Japani ovat toisen maailmansodan jälkeen luoneet lähes tyhjästä modernin markkinatalouden, joka tuottaa sekä palveluita että tuotteita kaikkialle maailmaan. Molemmat valtiot ovat globaalisti hyvin

kilpailukykyisiä ja tunnettuja teknologisesta kehityksestään. Mielestäni kuitenkin sekä Japanin että Etelä-Korean kohdalla menestyminen ja sen painottaminen yhteiskunnassa ovat menneet yksilön näkökulmasta jo liian pitkälle. Itä-Aasian kulttuureissa jopa 12-tuntiset työpäivät ovat tavallisia eikä lomia ole juuri nimeksikään. Paine menestyä koskee myös nuoria, jotka opiskelevat erittäin vaativia yliopistojen pääsykokeita varten jopa kuukausia. Jos aikuinen menettää työpaikkansa tai nuori ei pääse korkeakouluun, tulee ihmisestä välittömästi pettymys sekä yhteiskunnalle että yksilölle itselleen. Ei ole ihme, että juuri Japanissa ja Etelä-Koreassa ovat yhdet maailman synkimmistä itsemurhatilastoista. Myös syntyvyys on molemmissa valtioissa ennätyksellisen alhaista. Tanja Vasama kertoo artikkelissaan *Etelä-Korea on epäonnistunut "synnytystalkoissa", ja nyt esillä on poikkeuksellinen keino* (hs.fi 9.6.2024) Etelä-Korean matalasta syntyvyydestä. Vasama toteaa Etelä-Korean epäonnistuneen "synnytystalkoissa", vaikka se on käyttänyt satoja miljardeja euroja erilaisiin ohjelmiin ja kannusteisiin kansalaisille. Kansakunnan syntyvyyttä tai menestystä ei kuitenkaan voi nostaa pakottamalla. Vasama lisää, että seuraavaksi Etelä-Koreassa on ehdotettu tyttöjen laittamista kouluun vuoden poikia aikaisemmin. Mielestäni valtion pitäisi kuitenkin ennemminkin yrittää korjata vähäisen syntyvyyden perimmäisiä syitä, kuten raastavaa työkulttuuria tai äitien syrjimistä yhteiskunnassa.

Menestyvä kansakunta rakentuu kestävästä perusperiaatteista, jotka eivät keskity pakonomaisesti menestymiseen itseensä vaan yhteiskunnan tasa-arvon ja hyvinvoinnin edistämiseen. Kun kansakunta asettaa etusijalle koulutuksen, terveyden ja yksilön vapauden, syntyy luonnollinen pohja kestäväälle kasvulle ja menestykselle, joka ulottuu sukupolvien yli. Kansakunnan todellinen vahvuus tulee siitä, että se tarjoaa kansalaisilleen puitteet elää merkityksellistä ja arvokasta elämää sen sijaan, että se keskittyy tavoittelemaan kunniaa tai kansainvälistä vertailukelpoisuutta.

Lähteet:

Vasama, Tanja 9.6.2024. Etelä-Korea on epäonnistunut "synnytystalkoissa", ja nyt esillä on poikkeuksellinen keino. Helsingin Sanomat. Luettavissa:

<https://www.hs.fi/maailma/art-2000010486412.html>. Luettu 3.11.2024.